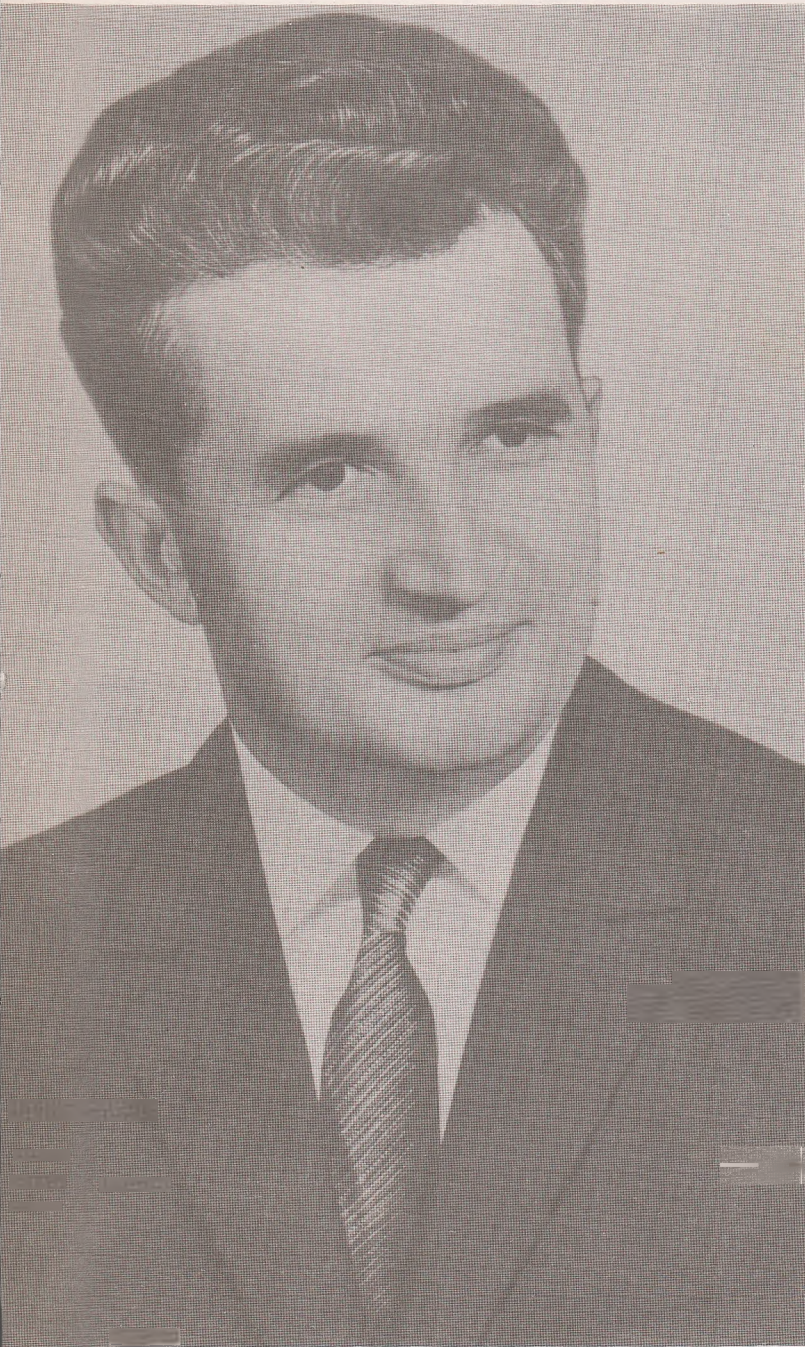

Veac nou

REVISTĂ A CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

Nr. 25 (1527) • Anul XXX • Noiembrie 1974

P. C. R. — timp înainte!

Peste câteva zile își va începe lucrările Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, moment crucial în dezvoltarea pe trepte superioare a societății românești.

Congresul va aproba Programul partidului, document de o rezonanță social-istorică excepțională. Elaborat pe temelii de granit ale concepției materialist-dialectice și istorice, ale principiilor socialismului științific, cu contribuția esențială a tovarășului Nicolae Ceaușescu, acest document, adevărată Chartă fundamentală, ideologică, teoretică și politică a Partidului Comunist Român aplică în mod creator la condițiile țării noastre legitățile universale valabile ale devenirii sociale, experiența mondială și națională în transformarea revoluționară a societății.

În același timp atenția marelui forum se va concentra și asupra altor documente menite a deschide o amplă perspectivă către idealul călăuzitor al poporului nostru — comunismul. Directivele cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990 vor înarma națiunea noastră cu un excepțional ghid de acțiune, cuprinzând prevederi profund realiste și mobilizatoare, chemate să însuflețească și să îndrume nesecatele energii creatoare ale poporului. Prin transformarea în faptă vie a obiectivelor cuprinse în Directive, în numai două decenii de la trecerea la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate se va realiza în linii generale o egalizare a nivelului de dezvoltare a țării noastre cu acela al țărilor socialiste avansate din punct de vedere economic și de apropiere a României de țările industriale dezvoltate ale lumii.

Amplele dezbateri care au avut loc în întreaga țară pe marginea documentelor ce vor fi supuse aprobării Congresului al XI-lea au prilejuit exprimarea adevăratei încrederi în poporul român în prevederile Programului și Directivelor, a hotărârii ferme a întregii noastre națiuni de a acționa, strâns unită în jurul partidului, pentru traducerea în viață a mărețelor perspective de viitor, asigurând astfel mersul înainte al scumpei noastre patrii.

Într-o impresionantă unanimitate, într-un spirit de puternic entuziasm, conferințele organizațiilor de partid județene, din municipii și orașe, adunările oamenilor muncii s-au rostit: tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie reales secretar general al partidului. Este o opțiune generală care oglindește, implicit, unitatea de monolit a întregului partid, a întregului popor în jurul Comitetului Central, al secretarului general al partidului, firească și pornită din inimă recunoaștere a excepționalelor merite ale tovarășului Nicolae Ceaușescu față de Partidul Comunist Român, față de patria și poporul nostru.

Relații strînse, perspective ample

Relațiile dintre țara noastră și Uniunea Sovietică își îmbogățesc mereu conținutul și-și amplifică dimensiunile pe toate planurile. Perspectivele lor capătă noi valențe în lumina Programului P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

— Ce ne puteți spune despre dezvoltarea luată de legăturile economice dintre cele două țări în ultimii ani? — l-am întrebat pe tovarășul Radu Constantinescu, vicepreședintele al Comisiei guvernamentale de colaborare și cooperare economică și tehnică.

— La consfătuirea cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România declara: „Doresc să menționez și în acest cadru rolul important pe care îl au relațiile economice cu Uniunea Sovietică și cu celelalte țări din CAER care, așa după cum arată și cifrele — ocupă un loc important în comerțul nostru exterior, contribuind în mod substanțial la dezvoltarea economiei noastre naționale”.

Relațiile de colaborare economică și tehnico-stiințifică dintre România și Uniunea Sovietică vădesc o evoluție mereu ascendentă exprimată în dinamica volumului de schimburi reciproce, în diversificarea și perfecționarea continuă a structurii schimburilor, în extinderea formelor și domeniilor de cooperare în producție, știință și tehnologie.

Întregul sistem de relații externe ale României cu țările socialiste se bazează pe principiile de tip-nou statornicite între țările eliberate

de sub dominația capitalului: respectarea suveranității de sta independenței și intereselor naționale, neamestecul în treburile interne ale țărilor, egalitatea deplină în drepturi, avantajul reciproc și întraajutorarea tovarășească. Aceste principii, a căror formă vitală, pe parcursul anilor, a fost verificată de practică, au constituit și constituie fundamentul relațiilor economice și tehnico-stiințifice dintre România și Uniunea Sovietică, relații care s-au dezvoltat în ambianța favorabilă de conclurare fructuoasă stabilită între cele două țări. Astfel, schimburile de mărfuri între cele două țări au depășit în anul 1973 nivelul de 1130 mil. ruble transferabile, adică de 5,1 ori mai mare decât în anul 1950 și de aproape 2,3 ori mai mare decât în anul 1960.

— Ce acorduri mai importante au fost încheiate în ultimul timp?

— Dintre cele mai semnificative acorduri și înțelegeri economice și comerciale pe termen lung încheiate între cele două țări în ultimii doi-trei ani menționăm convențiile multilaterale de specializare în producția de mașini, de participare la construirea unor mari obiective industriale în vederea obținerii de materii prime și combustibili, cum ar fi construirea conductei de gaze naturale Orenburg — granița de vest a U.R.S.S. și a instalațiilor de purificare a gazelor, construirea unui mare obiectiv industrial pentru producția celulozei la Ust-Ilm, construirea unui combinat mini de preparare a azbestului la Kiembai în U.R.S.S., construirea în România prin colaborare cu U.R.S.S. a unei uzine de sodă caustică clor și produse clorurate, construirea prin cooperare a nodului hidrotehnic Stînca-Costești pe râul Prut, specializarea în fabricarea de produse ale industriei prelucrării țiteiului și industriei petrochimice, cooperarea în fabricarea de utilaje pentru instalații complexe de rafinarea țiteiului ș.a.

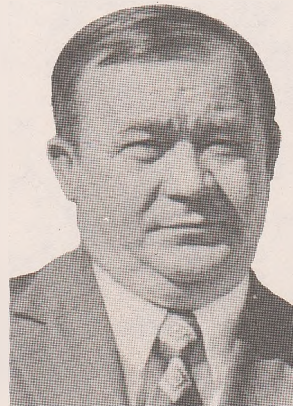
Realizările economiei românești în cei 30 de ani care au trecut de la înfăptuirea actului istoric de la 23 August 1944 constituie o bază trainică a dezvoltării pe mai departe a colaborării economice și tehnico-stiințifice internaționale a țării noastre, în primul rând cu țările socialiste.

O vizită plăcută, instructivă

Am profitat de vizita în țara noastră a unei delegații a Asociației bielorusse de prietenie și relații culturale cu străinătatea pentru a-l ruga pe V.L.Pavliukievici, vicepreședintele al Comitetului executiv al Sovietului orașenesc Minsk, conducătorul delegației, să ne împărtășească impresiile sale.

— Tovarășe Pavliukievici, vă aflați la capătul călătoriei dv. în România. Desigur că ați cules o seamă de impresii despre țara noastră, despre oamenii ei...

— Într-adevăr, am cules impresii foarte bogate dar, dat fiind timpul scurt, vi le voi împărtăși pe cele mai pregnante. Ce mi s-a părut mai ales caracteristic pentru orașele vizitate: București, Constanța, Galați, și cred că pentru întreaga dv. țară, este marea amploare a construcțiilor. Din acest punct de vedere aceste orașe vor întineri mereu, lucru ce se poate ușor deduce din noile lor „microraiioane” cât și din planurile de sistematizare ce ne-au fost prezentate. La dv. se construiește mult și bine, iar soluția compact, pe verticală, și-o propune acum și orașul Minsk. Ne-a impresi-

sionat deosebit și industria, de pildă Combinatul siderurgic de la Galați, care, cu impetuozitatea lui dezvoltată industrială, îi prevăd un strălucit viitor. Vizitându-l, am auzit cuvinte de apreciere despre colaborarea de specialități sovietici.

Ne-a încântat și salba de perle care o alcătuiesc stațiunile de pe țărmul Mării Negre. Puține țări se bucură de un astfel de litoral. Toate aceste realizări se datoresc hărniciei, talentatului popor român care în aceste zile, întâmpină cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. cu angajamente sportive, cu noi realizări.

— Ne-ați spus mai înainte că ați rămas plăcut impresionat și de orașul Galați. Nu vi se pare că între acesta și Minsk există anumite similitudini, cel puțin dintr-un anumit punct de vedere?

— Aveți dreptate. Galațiul, ca și Minskul, a fost distrus de mașinile de război hitleriste în proporție de aproximativ 80 la sută. Acesta ar fi unul dintre elementele comune. Un altul este rapidă opera de reconstrucție, de industrializare a celor două orașe. În fine, creșterea numărului de locuitori care, la Minsk, a ajuns de la 45 000, cât erau înainte de război, până la 1.130.000, cât sunt acum, după eliberare, este un fapt care se poate spune că este un avut o dezvoltare analogă.

În încheiere țin să mărturisesc că în cursul vizitei noastre am făcut un util schimb de opinii, că ne-am simțit foarte bine în România, printre oamenii ei. A fost o vizită plăcută, instructivă

Al. Brătescu

COLEGIUL DE REDACȚIE:

REDACTOR ȘEF — Nicolae Minei
SECRETAR GENERAL DE REDACȚIE — Dumitru Hîncu
MEMBRI: Octav Livezeanu, Iulia Cristea-Scutaru, Alexandru Brătescu

30 de ani de la constituirea

A. R. L. U. S.

Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu

**secretar general
al Partidului Comunist Român,
președintele Republicii
Socialiste România**

Stimați tovarăși,

La aniversarea festivă a 30 de ani de la crearea Asociației române pentru legăturile de prietenie cu Uniunea Sovietică, doresc să adrezez tuturor membrilor asociației cele mai calde felicitări și un salut cordial din partea conducerii de partid și de stat, a mea personal.

Crearea și activitatea A.R.L.U.S. sînt o expresie elocventă a politicii internaționaliste, cu vechi și bogate tradiții, a partidului nostru, a luptei duse încă din anii grei ai ilegalității pentru solidaritate cu gloriosul partid creat de Lenin, cu prima țară a muncitorilor și țăranilor, pentru apărarea tinerei Republici a Sovietelor împotriva intervențiștilor imperialiști, împotriva agresiunii Germaniei fasciste, pentru întărirea prieteniei dintre poporul român și popoarele U.R.S.S.

În condițiile luptei revoluționare ilegale, partidul nostru a creat organizația „Amicii U.R.S.S.” — alcătuită din reprezentanți de seamă ai opiniei publice din țara noastră — care a desfășurat o intensă activitate pentru răspîndirea în România a adevărilor despre marea operă pe care o înfăptuia poporul sovietic, pentru dezvoltarea relațiilor dintre cele două țări, pentru apărarea Uniunii Sovietice împotriva pericolului agresiunii fasciste.

A.R.L.U.S. reprezintă o parte din vasta și multilaterală activitate desfășurată de P.C.R. pentru ridicarea pe o treaptă nouă a prieteniei româno-sovietice — în condițiile create după eliberarea țării noastre de sub jugul fascist — pentru amplificarea și întărirea continuă a colaborării politice, economice și cultural-științifice dintre țările noastre, pentru dezvoltarea schimbului de experiență

(Continuare în pag. a 2 a)

Asociația română pentru legăturile
de prietenie cu Uniunea Sovietică —
A. R. L. U. S. — distinsă cu ordinul
„Prietenia Popoarelor“

Prin decret al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. a fost conferit ordinul „Prietenia Popoarelor” Asociației române pentru legăturile de prietenie cu Uniunea Sovietică

(A.R.L.U.S.), „pentru merite în întărirea și dezvoltarea prieteniei și colaborării între popoarele Republicii Socialiste România și Uniunii Sovietice“.

Mesajul tovarășului Leonid Brejnev

**secretar general
al Comitetului Central
al Partidului Comunist
al Uniunii Sovietice**

Dragi tovarăși și prieteni,

Cu prilejul celei de-a 30-a aniversări de la crearea sa, felicit cordial Consiliul general al Asociației române pentru legăturile de prietenie cu Uniunea Sovietică, pe toți oamenii muncii din Republica Socialistă România care participă la activitatea asociației dv.

Asociația, creată la 12 noiembrie 1944 din inițiativa Partidului Comunist Român, ca organizație de masă a oamenilor muncii români, a continuat tradițiile glorioase ale forțelor înaintate ale poporului român, care în anii grei ai reacțiunii și fascismului au fondat cercul „Amicii U.R.S.S.”, s-au pronunțat cu fermitate și consecvență pentru prietenie și colaborare cu primul stat din lume al muncitorilor și țăranilor — Uniunea Sovietică.

Oamenii sovietici, cu sentimentul profunde simpatii față de poporul român, au sărbătorit recent cea de-a XXX-a aniversare a eliberării României de sub jugul fascist. Împreună cu dv., ne bucurăm sincer de realizările pe care oamenii muncii români, sub conducerea partidului comunist, în strînsă colaborare cu popoarele țărilor frățești, le-au obținut în cei 30 de ani care au trecut în construcția societății socialiste. Dăm o înaltă apreciere contribuției pe care A.R.L.U.S. o aduce la întărirea legăturilor de prietenie dintre popoarele român și sovietic, la informarea opiniei publice române asupra realizărilor poporului sovietic în construcția comunismului.

Permiteți-mi să vă urez din toată inima, dv., dragi tovarăși și prieteni, tuturor activiștilor A.R.L.U.S., mari succese în activitatea dv. consacrată cauzei întăririi prieteniei sovieto-române, în interesul cauzei socialismului și comunismului.

Trăiască prietenia și colaborarea multilaterală dintre popoarele Uniunii Sovietice și României socialiste!

Asociația de prietenie
sovieto-română — A. P. S. R. —
distinsă cu ordinul
„Tudor Vladimirescu“

Prin decret al președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, s-a conferit ordinul „Tudor Vladimirescu” clasei I Asociației de prietenie

sovieto-română (A.P.S.R.), pentru contribuția adusă la dezvoltarea și întărirea colaborării româno-sovietice.

Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu

(Urmare din pag. 1)

în edificarea noii orînduiri, pentru cimentarea alianței și solidarității dintre cele două țări și popoare.

În cele trei decenii de existență, sub conducerea nemijlocită a partidului, A.R.L.U.S. a desfășurat o bogată și rodnică activitate pusă în slujba apropierii, colaborării și solidarității dintre poporul român și popoarele sovietice, a adus o contribuție prețioasă la mai buna cunoaștere reciprocă, la popularizarea în țara noastră a marilor realizări ale Uniunii Sovietice în edificarea socialismului și comunismului, la întărirea prieteniei româno-sovietice.

Activitatea A.R.L.U.S. exprimă, în forme specifice, politica de stat promovată consecvent de România socialistă, care pune în centrul activității ei internaționale prietenia, colaborarea și alianța cu Uniunea Sovietică, cu toate țările socialiste, desfășurarea unor eforturi constante pentru întărirea unității țărilor socialiste, creșterea influenței și prestigiului socialismului în lume. Activitatea A.R.L.U.S. corespunde politicii generale a României de lărgire a relațiilor de prietenie cu toate statele, de sprijinire a cursului nou spre destindere în lume, a luptei pentru întărirea securității în Europa, pentru instaurarea unor principii de egalitate în drepturi în întreaga viață internațională.

La această adunare festivă, îmi exprim convingerea că A.R.L.U.S. integrându-se în activitatea generală a partidului și statului, a în tregului nostru popor, va acționa și în viitor cu toate forțele pentru înfăptuirea politicii Partidului Comunist Român de prietenie și solidaritate cu Uniunea Sovietică. Desigur, A.R.L.U.S. va contribui la cunoașterea reciprocă tot mai profundă, la apropierea continuă și întărirea prieteniei dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, dintre Republica Socialistă România și Uniunea Sovietică, dintre oamenii muncii din cele două țări, în interesul și spre binele ambelor noastre popoare, al cauze generale a socialismului, progresului social, colaborării și păcii în întreaga lume.

Urez Asociației române pentru legăturile de prietenie cu Uniunea Sovietică succese tot mai mari în activitatea viitoare pusă în slujba prieteniei de nezdruccinat dintre România și U.R.S.S., a cauzei nobile a solidarității internaționaliste dintre popoarele noastre, animate de aceleași idealuri și interese supreme — făurirea societății comuniste, instaurarea păcii și frăției între toate popoarele crearea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Trăiască prietenia și solidaritatea între P.C.R. și P.C.U.S.

Trăiască alianța, prietenia și colaborarea dintre poporul român și popoarele Uniunii Sovietice!

ADUNAREA FESTIVĂ DIN CAPITALĂ

Cu prilejul împlinirii a 30 de ani de la constituirea Asociației române pentru legăturile de prietenie cu Uniunea Sovietică (A.R.L.U.S.), la 11 noiembrie, a avut loc, în București, la Casa prieteniei româno-sovietice, o adunare festivă.

În prezidiul adunării au luat loc tovarășii Ilie Verdeț, membru al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., Mihai

terne, Ioan Jînga, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, acad. Ștefan Milcu, acad. Alexandru Rosetti, Elena Livezeanu și artista emerită Dina Cocea, membri fondatori ai asociației.

În prezidiu au luat loc, de asemenea, V.P. Usaciov, adjunct al ministrului Învățămîntului superior și tehnic al R.S.F.S. Ruse, conducătorul delegației Asociației

muncii din întreprinderi și instituții bucu-reștene.

Au luat parte membrii delegației Asociației de prietenie sovieto-române, precum și reprezentanții ai Ambasadei Uniunii Sovietice la București.

Participanții la adunarea festivă au primit cu deosebită satisfacție, cu puternice aplauze, mesajele adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Leonid I. Brejnev, secretar general al C.C. al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice cu prilejul celei de-a 30-a aniversări a Asociației române pentru legăturile de prietenie cu Uniunea Sovietică — A.R.L.U.S.

În numele Consiliului General al A.R.L.U.S., tovarășul Ilie Murgulescu a exprimat calde mulțumiri tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășului Leonid I. Brejnev pentru mesajele transmise, pentru înalta apreciere dată activității asociației în cei 30 de ani de existență, contribuției sale la dezvoltarea prieteniei româno-sovietice.

La adunarea festivă a luat cuvîntul tovarășul Mihai Dalea, membru supleant al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. președintele Consiliului General al A.R.L.U.S.

A luat apoi cuvîntul V.P. Usaciov, conducătorul delegației Asociației de prietenie sovieto-române.

Vorbitorul a dat citire mesajului Prezidiului Asociațiilor sovietice de prietenie și relații culturale cu străinătatea și conducerii centrale a Asociației de prietenie sovieto-română.

Adunarea a luat sfîrșit cu un concert festiv, prezentat de o formație a orchestre simfonice a Radioteleviziunii.

Seara, Consiliul General A.R.L.U.S. a oferit un cocteil.

Aspect de la adunarea festivă

Dalea, membru supleant al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului General al A.R.L.U.S., Ștefan Andrei, secretar al C.C. al P.C.R., acad. Ilie Murgulescu, vicepreședinte al Marii Adunări Naționale, vicepreședinte al Consiliului general al A.R.L.U.S., Cornel Pa-coste, adjunct al ministrului afacerilor ex-

de prietenie sovieto-române, care ne vizitează țara, precum și V.I. Drozdenko, ambasadorul Uniunii Sovietice la București.

În sală se aflau membri ai C.C. al P.C.R., ai Consiliului General A.R.L.U.S., conducători ai unor instituții centrale, organizații de masă și obștești, personalități din domeniile științei, culturii și artei, oameni ai

ZILELE CULTURII SOVIETICE

D manifestare prestigioasă

Între 4 și 13 noiembrie au fost sărbătorite în țara noastră „Zilele culturii sovietice”, dedicate celei de a 57-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Ele au cuprins un vast program, desfășurat atât în Capitală, cât și în multe centre din țară: Cluj-Napoca, Iași, Timișoara, Brașov, Sibiu, Ploiești, Tg. Mureș, Craiova, Galați, Petroșani, Reșița, Mediaș, Drobeta-Turnu Severin, Pitești, Cîmpina, Tîrgoviște, Deva, Hunedoara.

Emil Ghilels

Ca un prolog la amplul ciclu de manifestări, la 28 octombrie, la Casa prieteniei româno-sovietice din Capitală a avut loc deschiderea expoziției „Tineretul sovietic văzut de artiști fotografi”, iar la 29 octombrie, la Galeriile „Orizont” ale U.A.P., vernisajul expoziției de grafică a artistului F. Konstantinov. De asemenea, la 31 octombrie, la librăria „Dacia” din București — precum și la Iași și Tîrgoviște — a fost inaugurată Decada cărții sovietice.

În cadrul „Zilelor culturii sovietice”, în fața spectatorilor români au evoluat reprezentanți de frunte ai artei sovietice. Astfel, Ansamblul academic de stat de dansuri populare,

condus de Igor Moiseev, artist al poporului al U.R.S.S., a susținut spectacole în Capitală și în alte câteva orașe din țară. Teatrul academic de dramă „A.S. Pușkin” din Leningrad a prezentat, la București și Tg. Mureș, piesele „Azilul de noapte” de M. Gorki, „Din viața unei femei de acțiune” de A. Grebnev și „Ultima jertfă” de A.N. Ostrovski.

La Muzeul de istorie a partidului comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România a fost deschisă o expoziție de afișe, iar o expoziție de artă decorativă sovietică (tapiserie, sculptură mică și metal bătut) a fost găzduită în Sala Dalles din Capitală. Și pentru că sîntem la capitolul expoziții, menționăm și bogata expoziție de carte sovietică deschisă la Muzeul de Artă al R.S. România.

Melomanii din țara noastră au avut bucuria de a-l putea asculta din nou pe reputatul pianist Emil Ghilels, într-un concert cu Orchestra simfonică a Radioteleviziunii române și de a face cunoștință cu formația vocal-instrumentală „Pesniari”. Meritate aplauze au cules soprana Maria Bieșu, mezosoprana Tamara Siniavskaia, tenorul Anatoli Solovianenko, basul Boris Ștokolov și violonistul Ghidon Kremer.

Festivalul filmului sovietic a adus în selecția din acest an câteva producții recente ale cinematografului sovietic: „Bunicul siberian”, „Izvoare”, „S-a întîmplat după război”, „Ziduri vechi”, „Visuri împlinite”, „Alo, salvarea!”, „Talente și admiratori”. Lubitorii de baleț i-au putut admira pe talenții balerini Maris Liepa și Mariana Kondratieva, care au dansat în „Lacul lebedelor” și „Giselle”.

La spectacolul festiv de închidere a manifestărilor din cadrul „Zilelor culturii sovietice” au participat, alături de mulți din artiștii menționați mai sus, și un grup de prim-balerini din Moscova și Leningrad.

Tot cu prilejul „Zilelor culturii sovietice”, numeroase instituții de spectacole și concerte din țara noastră au inclus în programul lor lucrări dramatice și muzicale de artiști ruși și sovietici. Iar uniu-

Tamara Siniavskaia

PICTURĂ

Simbăta, pe planeta lui Artașes Unanian

Opera lui Artașes Unanian, în special cea recentă, se detașează oarecum din contextul general, nu atât prin tehnica netradițională pe care o folosește artistul, cât prin puternica viziune fantastică, capabilă să creeze o lume.

Creator extrem de original, după ce în vechile cicluri: „Peisaje armenă medievală”, „Armenia”, Evul mediu”, „Arhitectura bisericească armeană medievală” a reînviat trecutul, transformîndu-l cu forța viziunii sale fantastice, după ce a construit o punte între Evul mediu și ziua de azi, sintetizînd două epoci de înflorire a picturii armenă, Artașes Unanian a purces să zidească în forme și culori o lume imaginară, inaccesibilă încă reprezentărilor noastre, dar nu imposibilă. El a numit acest nou ciclu „Planeta mea”, sugerînd poate o Armenie alegorică, a viitorului, a celor mai îndrăznețe înfăptuiri. Pentru a-și zidi planeta, artistul face zilnic drum lung de la marginea orașului în centrul Erevanului, în atelierul său mare și gol, împodobit doar cu o concretă rădăcină de copac bătrîn absolut fantastică — spațiu strict funcțional, apt să găzduiască un univers. Iar simbăta seara își adună acolo familia și cîntă cu toții vechi cîntece armenă. Atunci figura principală devine fiul său Ghevork, student la Conservator, un tînar de o frumusețe melancolică, fragilă, în contrast cu frumusețea robustă a tatălui.

Într-o simbăta recentă am asistat la un asemenea răscolitor spectacol de sunet și culoare. După un program ce ar merita o prezentare mai amplă dacă spațiul ar îngădui-o, Ghevork ne-a făcut surpriza să încheie cu o doină, cîntată fără cuvinte, însă cu o expresivitate ce înlocuia cuvintele, și cu „Ciocîrlia”. În seara aceea ne-am simțit pe planeta lui Artașes Unanian ca acasă.

Iulia Scutaru

CARTEA

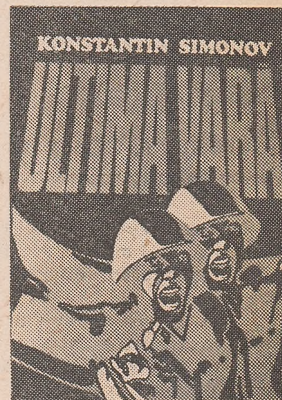
**K. SIMONOV:
Ultima vară**

EDITURA UNIVERS

Ultima vară încheie vasta frescă începută în *Vii și morți* și continuată apoi în *Nimeni nu se naște soldat*. Ca și în volumele anterioare, interesul cititorului este captat de maniera realistă în care este zugrăvită marea epopee a Războiului pentru Apărarea Patriei, de dramatismul destinelor personajelor și de bogata viață sufletească a acestora.

Într-adevăr, Simonov insistă nu atât asupra aspectului militar al evenimentelor, cât asupra celui moral: starea de spirit, moralul, suferințele și universul sufletesc al unor oameni foarte diverși, dar cuprinși cu toții în marea vîltoare a celei mai cumplite înclșetări de forțe din istorie.

Ultima parte a trilogiei beneficiază, ca și precedentele, de o foarte bună traducere românească, semnată de Eugen Barbu și Grigore Tatus.

KONSTANTIN SIMONOV

Estetica lucrurilor

Universul lucrurilor, al obiectelor făurite de om a zămislit, se știe, o a doua natură. Acum, atitudinea omului față de această a doua natură se situează undeva între fețișizarea și renegarea ei.

Ce rol au totuși lucrurile în viața omului? Justifică ele cultul pe care i-l consacră unii ori sînt mai degrabă demne de dispreț, cum le șocotesc alții?

Ca și în multe alte împrejurări, adevărul se află undeva între aceste extreme. Un lucru este însă oricum cert, anume că secolul nostru cunoaște o adevărată avalanșă de produse de cultură materială care alcătuiesc, dacă vrem, o a doua ființă, anorganică, a omului. Ea ar trebui să fie la fel de bine realizată ca și cea dintîi, cea dăruită de natură. Dar nu totdeauna se întîmplă așa...

Adaptarea fiecărui lucru în parte sau a întregului univers al lucrurilor la natura umană, la particularitățile și nevoile omului este tot mai des pusă în legătură cu fenomenul cunoscut sub numele de design. Ce definește, însă, la drept vorbind, această noțiune? Designul îmbracă astăzi o vastă gamă de manifestări practice, la prima vedere fără legătură între ele. El denumește contribuția artiștilor la proiectarea produselor industriale; dar design mai înseamnă și cele mai bune soluții pentru decorarea locuințelor și a incintelor industriale; proiectarea de obiecte, organizarea comerțului și reclamei. Și încă un aspect. Dacă multă vreme s-a crezut că specialiștii în design proiectează exclusiv lucruri, acum se știe că ei proiectează nu atît lucruri, cît mai ales procesele care le includ. Într-adevăr, cum ar putea cineva realiza un bun storcător de fructe, de pildă, dacă el nu s-ar ocupa, în imaginația sa, și de perfecționarea procesului de fabricație a sucului?!

Profesia de specialist în design există ca atare de numai circa cîinci decenii. Dar ca parte a proiectării ingineresti a existat, de fapt, dintotdeauna. În ultimul timp, funcția de designer, adică artist constructor, s-a despărțit de aceea de inginer constructor șef de proiect. Designerul răspunde de conceperea unitară a produsului fără ca în atribuțiile sale să intre și latura tehnică a proiectării obiectului. El nu-l înlocuiește, așadar, pe inginerul constructor, ci numai împarte cu el, și cu ceilalți specialiști care participă la proiectare, răspunderea pentru obiect. Dar proiectarea artistică este totuși un element nou al proiectării în industria modernă. Ea se afirmă ca exprimînd punctul de vedere al consumatorului în industrie.

Contribuția designerului

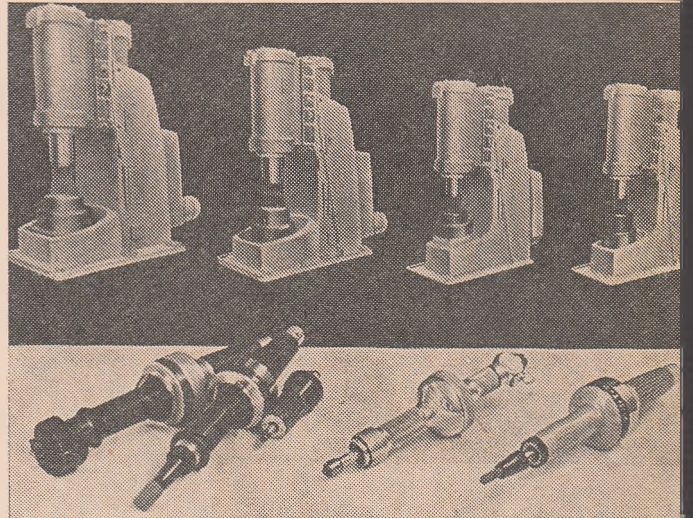
Cum se explică atunci că la consumatori mai ajung totuși produse care nu-i mulțumesc pe deplin? Și la proiectarea, la realizarea lor au colaborat designeri, dar întreprinderile au putut apoi fie înlocui materialele, fie simplifica configurația și finisarea produsului, încît la consumatori au ajuns doar hibridi ai ideii artistului cu execuția neizbutită a întreprinderii. Evident, în asemenea cazuri de mare utilitate ar fi participarea autorului artist la urmărirea tehnologiei de fabricare.

Între designeri există dealtminteri mulți entuziaști care nu se mulțumesc doar să elaboreze proiecte, ci urmăresc și realizarea lor. La un institut din Kiev, de pildă, lucrează — la construcția de aparate — un designer pe nume S. Matusevici care, după ce a analizat o sumedenie de forme de ampermetre existente în lume, a formulat cîteva concluzii extrem de interesante pentru activitatea sa. El a căutat să cunoască îndeaproape posibilitățile tehnologice ale uzinelor care construiesc aceste aparate, interesîndu-se nu atît de ceea ce fac ele, cît mai ales de ceea ce ar putea face. Concluziile la care a ajuns au stat la baza unor noi proiecte. Și, după ce din

fabrică au ieșit primele aparate construite după aceste proiecte, vechile modele au părut dintr-odată demodate. Succesul acestor acțiuni a fost asigurat mai ales de supravegherea de către autor a realizării proiectului său. În felul acesta, în întreprinderile producătoare de aparate electrice a fost imprimat un nou stil în construirea și finisarea produselor.

Din exemplul de mai sus se poate vedea că atunci cînd au de realizat un nou produs, specialiștii se orientează spre ce are mai bun practica mondială în momentul respectiv. Care este însă mecanismul de apreciere a ceea ce este mai bun?

Expertul solicitat să facă această apreciere examinează în primul rînd calitatea obiectului prin prisma formei lui. Căci cu toate că un buchet de trandafiri poate fi păstrat la fel de bine într-o vază ca și într-un borcan de conserve, oamenii o preferă pe cea dintîi

Doă instrumente obișnuite — un ciocan pneumatic și un instrument de șlefuit pneumatic — înfrumusețate de designeri

Obiectele nefuncționale nu plac nimănui — nici indivizilor cu simț estetic dezvoltat, nici celor care nu se sfiesc să folosească un ziar drept față de masă. Funcționalitatea este însă numai o condiție necesară, nu și suficientă. De aceea, există o sumă de alte criterii care definesc valoarea lucrurilor.

În jurul nostru vedem tot mai multe mașini și automate. Ne-am obișnuit să le folosim și ni se pare firesc să le avem. Nu e nevoie să fim neapărat foarte familiarizați cu tehnica, de pildă, ca să știm pe ce buton să apăsăm dacă vrem să obținem un pahar de băutură răcoritoare dintr-un automat. Această valoare a lucrurilor este conferită de factorul ergonomic. Ceea ce corespunde de fapt cu gradul de confort al comunicării dintre om și lucru, confort nu numai fizic, ci și informațional. Nu e nevoie, de pildă, să cunoaștem construcția blocului electronic al liftului ca să ne suim în el. În felul acesta omul se apără conștient de surplusul de informații. Or, aceasta este o problemă la fel de importantă ca acumularea de informații, de care trebuie să țină seama expertul.

Dar cea mai importantă întrebare la care trebuie să răspundă acesta este dacă obiectul corespunde cu concepțiile ideologice-estetice ale timpului. Prin această prismă obiectele sînt considerate ca elemente ale mediului material pe care îl realizează și îl utilizează societatea.

În sfîrșit, studiul lucrurilor trebuie să țină seamă și de frumusețea propriu-zisă, să ia în considerare noțiuni tradiționale ale artelor plastice ca: compoziția, stilul și altele.

V. Galuzinskaia

Lumină contra luminii

Cîte accidente nu se produc noaptea pe sosele din cauza „orbirii” șoferilor de către farurile unor mașini venind din direcția opusă! Se știe, ochiul adaptat la întuneric nu mai poate percepe un timp decît lumina cea mai slabă. De aceea, cînd sînt izbite brusc de lumina puternică a farurilor din direcția opusă, pupilele nu izbutesc să se micșoreze destul de repede și, în secunde care urmează, omul nu mai vede normal.

Pînă în clipa de față nu s-au găsit încă mijloace eficiente de luptă împotriva acestui tip de „orbire”. Specialiștii afirmă însă că efectele ei ar putea fi totuși diminuate. La Institutul de biologie experimentală al Academiei de Științe a R.S.S. Armene, de pildă, a fost recent realizată o instalație care modelează fenomenul de „orbire” a șoferilor de către faruri. Subiecții sînt ținuți timp de zece minute în întuneric, după care — la trei metri de ei — se aprind, pentru 5—20 de secunde, faruri puternice. După ce acestea sînt stinse, subiecților li se cere să privească un tablou similar cu acela al oculiștilor. În acest timp, cercetătorii măsoară intervalul în care acuitatea vede-ii revine pe jumătate.

Experiențele specialiștilor armeni au arătat că perioada de revenire a acuității vederii variază la oamenii sănătoși între cîteva secunde și o jumătate de minut și este determinată de durata refacerii pigmentului vizual distrus sub acțiunea luminii puternice. Nu s-ar putea însă ca această perioadă să fie și mai mult scurtată prin luminarea ochiului cu o lumină albastră? s-au întrebat cercetătorii. Ipoteza a fost verificată tot prin intermediul instalației amintite mai sus. Concomitent cu lumina farurilor, în fața subiectului se aprindea și o lumină albastră. Rezultatul: revenirea acuității vederii s-a produs de două ori mai repede!

În concluzie, specialiștii armeni recomandă ca la bordul mașinilor să fie montat

Cablu cu ulei, fabricat pentru prima oară de industria sovietică, pentru transportul de curent cu tensiunea de 800 000 volți

Foto: E. Kotlekov (A.P.N.)

Proteine din hidrogen

Tehnologia obținerii proteinelor din bacterii crescute pe produse petrolifere are un mare neajuns: rezervele naturale de substanțe nutritive sînt limitate.

Plecînd de la acest raționament, specialiștii în materie au început să facă apel la o categorie de microorganisme, numite autotrofe, care extrag carbon din bioxid de carbon. În cursul acestui proces ele utilizează fie energia solară, fie energia rezultată din reacția de oxidare a hidrogenului, sulfurii de carbon și a altor compuși anorganici. Prima cale este caracteristică pentru plantele verzi fotoautotrofe și alge, iar cea de-a doua pentru microorganismele hemoautotrofe. În cazul acestora din urmă specialiștii se arată interesați mai ales de bacteriile care oxidează hidrogenul. Producția acestora ar putea fi organizată, afirmă cercetătorii amintiiți, în orice loc de pe glob unde există surse de energie electrică, apă pentru electroliză (spre a se obține hidrogen și oxigen) și bioxid de carbon (deșeurii ale instalațiilor termotehnice, de pildă). Bacteriile care oxidează hidrogenul conțin 50—75 la sută dintr-o proteină cu compoziție aminoacidă convenabilă și o mare valoare biologică. Mediul mineral în care se înmulțesc și cresc — foarte repede — nu reclamă adausuri de vitamine sau alți compuși biologici activi. Cele mai mari perspective le-ar avea, după opinia specialiștilor, colaborarea dintre această producție microbiologică și întreprinderile chimice care elimină, ca deșeurii, hidrogen, oxigen, bioxid de carbon, etc.

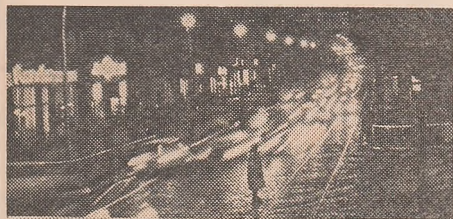
Evident, în stadiul actual cultura bacteriilor de hidrogen mai implică dificultăți. Dar se speră că viitorul le va rezolva.

Vor dispărea geniile?

Se poate, oare, vorbi în momentul de față de o evoluție biologică a omului? Dacă ne gîndim la mutații de mare amploare, similare cu formarea speciilor, este evident că nu se poate vorbi de un asemenea fenomen. Mai mult, el nici n-ar fi posibil întrucît încă de pe vremea omului de tip Cro-Magnon evoluția biologică nu mai poate intra în competiție cu cea socială. Dar dacă luăm în considerare celălalt aspect al problemei, adică fenomenele de schimbare a frecvenței și dispunerii unor gene, constatăm că, într-o anumită măsură, ele se petrec și astăzi. Iată cîteva exemple.

Unele gene, cum sînt cele al albinismului, miopiei accentuate etc. care, la omul primitiv, jucau rolul de selector al laturilor negative — rol dispărut în cursul evoluției — se înmulțesc astăzi e adevărat foarte lent, datorită unor noi mutații. Alte gene, cu rol de selector al laturilor pozitive, cum sînt cele ale imunității moștenite față de unele boli infecțioase, pot pierde acest rol în urma dispariției infecțiilor respective datorită vaccinărilor în masă. S-ar putea, de exemplu, ca în organismul omenesc să existe o genă a imunității înnăscute împotriva turbării. De altfel nu numai superioritatea-i de selector, ci și șansele ei de manifestare sînt astăzi practic nule, deoarece la cel mai mic pericol de îmbolnăvire, suspectului i se administrează un vaccin foarte eficient.

Judecînd nu atît prin prisma volumului cutiei craniene, ci mai ales prin aceea a dovezilor oferite de cultura materială și spirituală, nici intelectul uman n-ar fi suferit, în cursul ultimelor milenii, modificări esențiale. Deși de circa cinci decenii se dezbate, cu intermitențe, problema dacă nu cumva potențialul genetic al dotării cu talente a omenirii a scăzut în urma faptului că geniile au acum mai puțini urmași și ce ar trebui făcut pentru ca prețioasele gene să nu se piardă ci, dimpotrivă, să se înmulțească? Dar nu există o statistică care să ne permită să credem că geniile de odinioară erau mai fecunde și că din acest punct de vedere nu se deosebeau de oamenii de rînd. Mai probabil este că în toate vremurile oamenii angrenați într-o intensă activitate științifică, artistică etc. aveau mai puțini copii decît ceilalți. După cum nu există motive să se creadă că ar exista o categorie de gene ale genialității. Manifestările talentului îmbracă o atît de mare varietate de forme și sînt atît de individualizate, încît e mai probabil că ele nu ar fi rezultatul unor gene speciale, ci al unor combinații unice, irepetabile ale unor serii întregi de gene care, luate separat, nu au efecte deosebite.

Farurile automobilelor nu-i vor mai „orbi” șoferii

un mic dispozitiv alcătuit dintr-o fotodiodă montată pe radiator și acționată de lumina puternică a farurilor și o sursă de impulsuri de culoare albastră chiar în fața șoferului. Dispozitivul, afirmă ei, ar reduce considerabil efectele nocive ale „orbirii” produse de lumina puternică a farurilor,

După 100 de ani ochelari? De ce?

Citeva din miraculoasele rețete ale abhazilor

În micul sat abhaz Cilou de la poalele Caucazului, Miha Djobua își amintea despre războiul ruso-turc din 1877, când avusese aproape 30 de ani, despre zăpada extrem de abundentă, fără precedent, căzută în 1911 și despre multe alte evenimente pe care extraordinara-i memorie i le păstrează mereu proaspete în amintire. Și, la 125 de ani, Miha Djobua are ce să-și amintească. Mai târziu, când cerul a luat culoarea vinului din paharele noastre, Miha ne-a spus că un văr de-al lui a trăit pînă la aproape 200 de ani.

— Și purta ochelari? am întrebat așa, într-o doară.

Dar după tăcerea care s-a lăsat în jur mi-am dat seama că pusem o întrebare deplasată. Fără să mă învrednicească măcar cu o privire, bătrînul djighit a rostit calm:

— De ce să fi purtat ochelari? Cînd cineva îi ridică pleoapele, vede ca o pasăre de pradă. Dar obosise să mai privească lumea...

— Cum se face că dv., abhazii, trăiți atît de mult? l-am întrebat curios pe bătrîn.

— De ce ne-am grăbi să plecăm de pe lumea asta?

— Dar și noi am dori să trăim mult. N-ați vrea să-mi spuneți cum faceți? Cum v-am putea ajunge din urmă?

— Nu te pripi, fiule! a sunat răspunsul... De unde să știu eu care-i secretul vieții? a continuat bătrînul. Mama a trăit 101 ani, tata 140... Moșii și strămoșii tot la fel. Iar eu, eu sînt mai prost decît ei?

Într-adevăr, părinții a 19 din cei 20 de longevivi cu care am stat de vorbă trăiseră cel puțin 100 de ani.

Ceva mai înainte, într-o convorbire pe care o avusesem la Institutul de gerontologie din Kiev, mi se spusese că specialiștii în materie socotesc că predispoziția ereditară este, cu adevărat, unul din cei mai importanți factori ai longevității.

La început a fost...

Cu toate acestea, în timpul călătoriei prin Abhazia, străbătînd sat după sat, coborînd pînă la țărmul mării sau urcînd pînă hăt-departe în munți, eram mereu obsedat de o întrebare: — Bine, bine, îmi spuneam, genele sînt gene, dar a existat și un început. Care a fost cauza primordială? Proprietățile deosebite ale aerului, apei sau solului să dăruiască, oare, abhazilor un fel de vitamină a longevității? Ori poate că modul de viață, natura îndeletnicirilor, statornicite în virtutea unor condiții climatice, economice și sociale specifice, fac ca 5000 din cei 19000 de oameni de 100 și peste 100 de ani de pe teritoriul U.R.S.S. să trăiască în Caucaz?

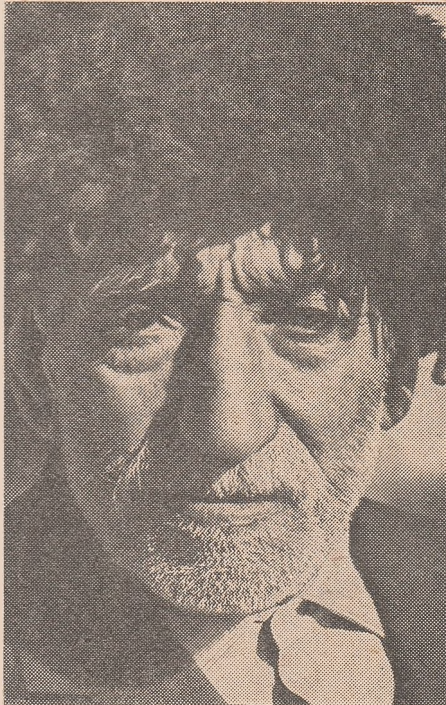
Tot la susamintitul institut din Kiev mi s-a explicat ulterior că, în afară de factorul genetic, mai există și alți factori foarte importanți, care pot contribui la prelungirea vieții. Anume, munca care dă satisfacții, o alimentație specifică, optimă pentru zona geografică respectivă, condiții climatice propice și, evident, contează mult și relațiile sociale, normele de etică statornicite între generații. Multe din aceste condiții, m-am putut convinge, există realmente în Abhazia: anume, transparența de cleștar a apei, inegalabilul „cocteil” de aer marin și montan, liniștea desăvîrșită care are

asupra omului o influență extrem de binefăcătoare. Apoi am observat că nici la 100, nici la 120 de ani abhazii nu se simt o povară în familie sau societate. Dimpotrivă, beneficiază de un profund respect, sînt consultați cînd e vorba de luat hotărîri și părerea lor e socotită ca fiind a unor depozitari de experiență, de înțelepciune. Sau un alt exemplu. La sfîrșitul celei de a doua săptămîni petrecute de mine acolo nu mai puteam suporta mîncărurile specifice locului, întrucît erau foarte condimentate. Noaptea, cînd mă perpeleam pe toate părțile cu stomacul chinuit de focurile iadului, juram că n-aveam să mă mai ating de ele, dar nu rezistam ispitei și a doua zi o luam de la capăt. La un moment dat însă am băgat de seamă un amănunt semnificativ: deși își hrănesc din belșug oaspeții, abhazii mîncă foarte puțin.

— Ce poate fi mai caraghios decît un om gras călare — spun într-adevăr abhazii, considerînd că supraalimentația este pur și simplu primejdioasă. Iar epitetul „gras” este la ei sinonim cu „bolnav”. Dealtfel, bătrînii abhazii au ajuns de mult, intuitiv, la concluziile gerontologilor: ei știu anume că trebuie să reducă numărul de calorii din alimentație, prin eliminarea hidraților de carbon și a grăsimilor animale, menținînd însă neschimbată cantitatea de proteine...

Hrana abhazilor abundă în vitamine, furnizate în tot cursul

anului de legume și fructe. Ei nu concep masa fără ceapă verde sau usturoi, care conțin din belșug fitoncide (substanțe ce distrug microbii patogeni din organism). De asemenea, nu duc lipsă de roșii, castraveți, vinete și tot felul de verdețuri. Nu fac abuz de carne; aceasta apare pe masa lor doar o dată sau de două ori pe săptămîină, în special sub formă de carne fiartă de capră, vită sau pasăre. Bulionul și alte supe de carne (care, afirmă specialiștii, excită sistemul nervos) nu intră deloc în meniul abhazilor. O mîncare tradițională a lor este lobio — o fasole roșie și albă — foarte bogată în proteine. În sfîrșit, aș mai dori să subliniez rolul salutar pe care îl joacă nucile în alimentația abhazilor. Uleiul de nucă conține un acid care

Hanlar Guoeinov, la nunta de brilliant

elimină colesterolul din organism, avînd în felul acesta o acțiune antisclerotică. Același rol îl are dealtfel și mămăliga, nelipsită de la masa abhazilor.

Abhazii consumă apoi mari cantități de produse lactate. Absolut toți interlocutorii mei longevivi mi-au spus că atunci cînd le e sete nu beau apă, ci **pahta** (un produs lactat specific regiunii) care le potolește mai bine setea. Mierea a eliminat aproape în întregime zahărul din alimentația lor. Poate că de asta nu au abhazii carii dentare...

Mai mult, în țara ceaiului, n-am văzut bătrîni bînd ceai. Cine vizitează Suhumi își amintește multă vreme de celebra „cafea turcească à la Suhumi”, foarte concentrată și parfumată. Dar cei mai mulți longevivi abhazii nu beau nici cafea, ci preferă vinul roșu.

V. Kiuceariant

IRKUTSK — ÎN TREI DIMENSIUNI

- Două Italii sau două Japonii...
- Schimbarea rațiunii de a fi
- Motivarea științifică a unor uriașe transformări

Înapoiat dintr-o călătorie prin regiunea Irkutsk, la circa 5000 de kilometri răsărit de Moscova, sînt adesea întrebate:

— Cum e în Siberia?

— E interesant?

Sau alte întrebări din aceeași familie.

Și bag de seamă că interlocutorii mei rămîn puțin descumpăniți cînd le mărturisesc că nu pot să descriu Siberia, ci numai locurile pe care le-am văzut. Într-adevăr, e greu să descrii oceanul privind o picătură de apă. Iar Siberia are realmente proporțiile unui ocean. De la Urali la țărmurile Pacificului se întinde pe 7000 de kilometri, iar din sudul ei și pînă la Oceanul Înghețat de Nord pe 3000 kilometri. Și în total are o suprafață de 10 milioane kilometri pătrați. Încît cine ar putea să afirme că cunoaște Siberia?

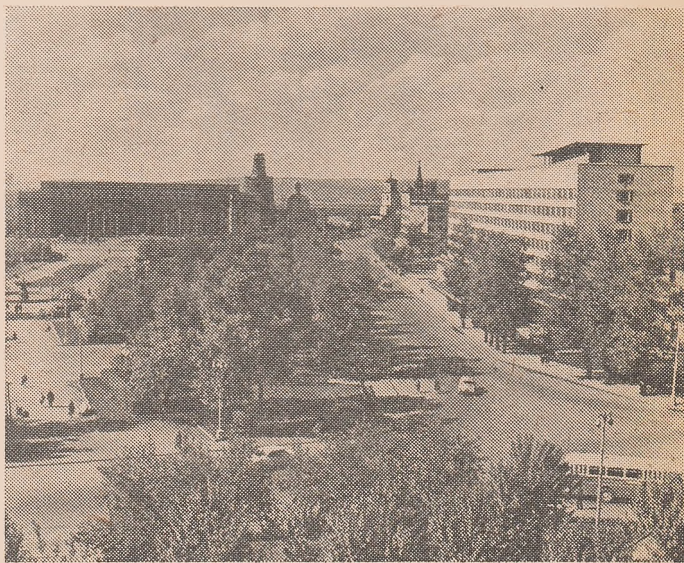
Și totuși, regiunea Irkutsk nu e chiar atît de mică — două Italii sau două Japonii ar putea încăpea fără greutate între hotarele ei — dar raportată la proporțiile Siberiei... Dealtfel, pare că însuși timpul se dilată pe acele meleaguri. Cînd avionul nostru a decolat de pe aeroportul Domodedovo din Moscova era 12 ziua. Cînd a aterizat pe aeroportul din Irkutsk, orologiul acestuia arăta 10 jumătate seara — deși nu zburasem mai mult de 7 ore. Dar undeva, nu departe de Omsk, firmamentul se despicasă parcă dintr-o dată în două. Înapoia noastră se depărta grăbit orizontul luminos și senin al unei frumoase după-amieze de toamnă; în față, avionul se prăvălea în genunile nopții. Decalajul fuselor orare era o bună introducere într-o lume necunoscută pînă atunci.

A doua zi dimineața, Irkutskul, capitală a regiunii cu același nume, ni s-a revelat — surpriză pentru ideea pe care și-o fac de obicei europenii despre Siberia — un oraș mare, animat, cu o viață intensă (curînd aveam să aflăm că are jumătate de milion de locuitori și să ne convingem că e într-o continuă și rapidă expansiune).

Centrul a rămas, în bună parte, așa cum l-a constituit istoria: cu clădirile mari ale foștilor negustori, bogați și făloși de avut lor, cu palatele fostelor autorități sau ale nobilimii locale, iar pe străzile lăturalnice cu casele de lemn ale orășenilor de rînd — durate din dulapi de lăriță, uimitoare esență, care nu putrezește în apă, iar timpul, în loc s-o macine, îi sporește tăria. În acest cadru istoric, mai fiecare casă are povestea ei, uneori seculară, amintită fie de o placă de marmură, fie perpetuată de amintirea locuitorilor. Aici, în fosta „casă albă“ (cum i se spunea) a guvernatorului general — acum biblioteca universității din Irkutsk — o mîna de bolșevici a rezistat eroic asaltului alb-gardiștilor; dincolo, în fosta clădire a statului-major al regiunii militare, e acum Palatul pionierilor; în casa aceea veche din colț a lucrat comisarul politic Jaroslav Hašek, cel care mai tîrziu avea să devină — cine ar fi bănuț-o? — părintele spiritual al atît de înțeleptului „tîmpic“ Svejk; dincolo, peste drum, a stat revoluționarul mongol Suhe Bator; pe strada aceea a fost dus pe ultimul lui drum Kolceak; pe cealaltă e casa (astăzi muzeu) în care au locuit după ispășirea osîndeii nobili decembriști condamnați la un cumplit surghiun acum un secol și jumătate...

Întemeiat în urmă cu aproape trei secole și jumătate — prima cetățuie de lemn a fost construită pe Irkut, un afluent al falnicei Angare, pe care a crescut apoi urbea și de aceea aceasta a luat numele de Irkutsk — orașul a fost multă vreme o așezare de negustori în care totul se aducea de aiurea și nimic nu se producea la fața locului. Dinamica dezvoltării economiei sovietice a impus însă și acolo valorificarea marilor bogății naturale și energetice — în cadrul mai vast al punerii în valoare a Siberiei în ansamblul ei — și acum mașinile unelte, utilajele pentru furnale înalte, pentru centrale termo-

electrice sau alte echipamente de mare tehnicitate produse la Irkutsk iau calea Indoneziei sau Cubei, Mongoliei sau Irakului etc. În înfățișarea orașului, schimbarea rațiunii sale de a fi s-a tradus prin predominarea pe care încep s-o capete construcțiile din beton, sticlă și aluminiu față de cele de piatră și lemn. În același timp, transformările de ordin economic au dus la o întinerire sensibilă a populației. Străzile Irkutskului colcăie de băieții și fetele veniți să învețe în școlile și universitățile sale. Într-adevăr, de pe cheiul Angarei, acolo unde e locul favorit de plimbare al localnicilor, se zărește în partea dimpotrivă pădurea de clădiri a unui adevărat „oraș al științei“, ivit ca din pămînt în ultimii ani: institute de învățămînt și de cercetări, laboratoare și cămine. Nu sînt douăzeci de ani de cînd acolo se mai întindeau ogoare pe care se cultivau cartofii necesari aprovizionării orașului. Acum locuitorii cei mai de vază ai acestor meleaguri sînt cei 4370 colaboratori ai ramurii răsăritene a Filialei siberiene a Academiei de Științe a U.R.S.S. care are misiunea de a da o motivare științifică transformării uriașelor întinderi dintre lenisei și Oceanul Pacific. Institutul de geofizică trebuie să stabilească regimul noilor construcții, întrucît regiunea din jurul lacului Baikal e o zonă seismică, sau să studieze apele subterane, ce vor putea încălzi într-o zi Irkutskul. Cel de geologie utilizează cele mai moderne metode pentru pros-

Irkutsk — Scurul Kirov

pectarea zăcămintelor de aur, tungsten, molibden și lazulit. Un număr de peste 500 de colaboratori din cele 15 laboratoare ale Institutului energetic studiază problemele balanței de combustibili a U.R.S.S. pînă în anul 2000. Institutul de fiziologia plantelor posedă un modern fitotron — laborator în care se poate crea o vastă gamă de climate artificiale — ce permite cercetări de mare însemnătate pentru agricultura siberiană...

Oraș de energeticieni — aici s-a ridicat prima hidrocentrală din lanțul de centrale electrice ce se construiesc pe Angara — de constructori, de studenți, de savanți de renume mondial, centru al unei regiuni în puternic progres, poartă către fabulosul Baikal, de care-l despart numai șaizeci de kilometri de taiga tăiată de o șosea modernă, Irkutskul de astăzi trăiește deopotrivă la scara trecutului, a prezentului și a viitorului.

Dumitru Hîncu

Prezență de spirit

Încărcat la maximum cu călători în localitatea Usmanska'a, un încăpător autobuz „Icarus” gonia spre Lipetk, centru regional din R.S.F.S.R. Între pasageri erau și câteva familii cu copii. După ce mașina a ieșit în șoseaua principală, pe neașteptate șoferul și-a pierdut cunoștința. Rămas fără comandă, dar cu motorul în funcțiune, autobuzul se îndrepta în viteză spre marginea șoselei, dincolo de care era un șanț adânc...

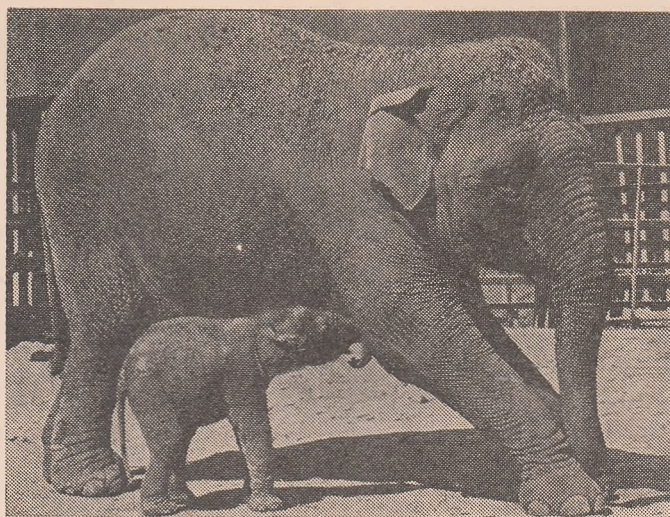
Salvarea a venit într-o clipită. Între călători se afla și locotenentul de miliție L. Dușkin. Fără să stea o clipă pe gânduri, el s-a strecurat prin ușa întredeschisă a cabinei șoferului, a restabilit rapid direcția și a redus viteza salvând astfel viața multor oameni.

A existat Mowgli?

Din când în când, știri parvenite din diverse colțuri ale lumii relatează despre copii crescuți printre fiare, asemeni lui Mowgli, celebrul erou al lui Kipling. Aceste întâmplări suscită totdeauna interesul marelui public. Ce cred însă despre ele specialiștii în materie?

Este cu desăvârșire exclus ca un copil ajuns la o vîrstă foarte fragedă printre animale să poată deprinde din primele clipe ale noii sale vieți „înțelepciunea” necuvîntătoarelor, afirmă unii cercetători. Și argumentează. Un sugar total lipsit de apărare nu poate supraviețui nici o zi măcar fără îngrijirile mamei, privat cu alte cuvinte de mediul protector pe care încă din zorii omenirii homo sapiens le-a creat pentru urmașii săi. Nici laptele matern nu poate fi înlocuit în această perioadă a vieții cu laptele unui animal, sălbatic, despre care se știe că are cu totul altă compoziție chimică.

Și totuși nu-i exclus ca o femelă care și-a pierdut puilul să „adopte” în schimb un puil de om — nu prea mare, dar nici foarte mic. Comportamentul unor animale, mai exact al femelelor mame din unele specii, ca maimuțele sau lupoaicele, de pildă, pare a indica într-adevăr că ele ar putea „înfia” copii. Admițînd dar că lucrul s-ar întîmpla aievea, în cine știe ce împrejurări excepționale, destinul micilor făpturi

Nou-născutul

Foto: I. Kuidin

ar fi totuși cum nu se poate mai trist, continuă aceiași specialiști. Ele n-ar mai putea evolua nici ca oameni, nici ca animale. De ce?

Prin însăși natura lui, omul este o ființă socială. De aceea el trăiește și se dezvoltă normal numai în societatea altor oameni. Orice lacună în dezvoltarea timpurie a unui copil, survenită într-un mediu nesocial, n-ar mai putea fi, prin urmare, ulterior remediată.

Dar un asemenea copil nu poate deveni nici animal, întrucît o făptură născută om rămîne toată viața om. Animalele nu pot educa pui de om căci dacă factorii biologici joacă un rol esențial în dezvoltarea copilului, ei nu-i definesc totuși esența, conținutul vieții. Nici un animal, oricît de evoluat pe plan psihic, nu poate depăși în educarea urmașilor săi formele biologice de comportare. De aici și lacunele de ordin psihic, și inadaptabilitatea pe multe alte planuri a copiilor „sălbatici”.

Acvapolis

Specialiști japonezi lucrează în momentul de față la proiectul unui pavilion plutitor pentru Expoziția maritimă internațională ce urmează a se deschide în insula Okinawa în martie 1975. La țarmul Okinawei va fi ancorată astfel o gigantică construcție de 100 x 100 de metri cu săli de

expunere și încăperi subacvatiche. Pavilionul se va numi Acvapolis.

Deșertul Sahara poate fi cultivat?

După cît se pare, zone destul de întinse din Sahara pot fi transformate în terenuri cultivabile. În sudul Algeriei, de pildă, sub stratul de nisip, există rezerve de apă pe care geologii americani le-au estimat, încă în 1966, la 15000 km cubi. În cursul unor foraje recente făcute în sudul Algeriei și Tunisiei a fost descoperită o pînză freatică al cărei volum este apreciat la 60.000 km cubi și care ar putea constitui o bază pentru impulsivarea agriculturii în aceste țări. În bazinul Ciadului este presupusă existența unor rezerve de apă totalizînd 3500 km cubi, iar în Nigeria 2000 km cubi. Stratul de apă descoperit în Senegal acoperă două treimi din suprafața acestei țări — care are 196700 km pătrați.

Un expert care conduce o echipă de specialiști ce studiază în prezent această problemă în Africa, determinînd vechimea straturilor acvifere, a declarat că noile stocuri hidrice descoperite vor putea aduce o contribuție esențială la dezvoltarea economiei țărilor sahariene.

Același expert a desmintit și opinia că apa subterană din Sahara nu s-ar putea regenera.

POȘTA MEDICULUI

POPA MARIANA — Sibiu: Într-adevăr, atît colesterolul cît și glicemia dv. sînt ușor crescute și cauzele lor pot fi unele tulburări metabolice și endocrine produse în cursul sarcinii. Cu regimul corespunzător indicat de medic, la care ar fi bine să asociați un tratament cu Tolbutamidă (pentru hiperglicemie) și Clofibrat (pentru colesterolul crescut) fiți convinsă că vor reveni la normal.

PASA — Timișoara: Din fericire, nici una din substanțele luate nu a avut vreun efect asupra dezvoltării embrionului. Totuși, pentru sănătatea soției dv., vă sfătuim să nu mai recurgeți pe viitor la substanțe care pot da grave accidente hemoragice.

ELENA IONESCU — Tecuci: Artrozele genunchiului (gonartrozele) pot fi împărțite în artroze traumatiche (frecvente la sportivi) și artroze de menopauză. O complicație frecventă în gonartroze o constituie hidartroza (apa la genunchi), al cărei tratament constă în fizio-balneo și radioterapie, precum și în injecții intraarticulare cu hidrocortizon. Dar de vreme ce urmăriți de aproape un an de zile paginile noastre, vă reamintim că în nr. 6 a fost publicat un amplu articol pe această temă, pe care vă sfătuim să-l recitiți.

UN SENTIMENTAL — Iași: Nu s-ar zice din cele relatate, dar să dăm crezare pseudonimului ales! Nu, nu e vorba de ceva patologic. Dragostea puternică, la fel ca și contemplarea frumuseții, poate naște asemenea stări de extaz. În asemenea cazuri, începem să semănăm cu pescarul din povestirea fantastică a lui Edgar Allan Poe, „O coborîre în Malstrom”. Suspendat deasupra unui abis, cum nu i-a fost dat unui muritor să vadă, lipsit de orice apărare, de orice posibilitate de a evita dezastrul care se apropia, pescarul din poveste observă deodată spectacolul sublim al Lunii ce se ogîndea în mare. Acest moment de admirație, de extaz, îl face să uite pericolul morții ce-l pîndea. Totul este deci să fim în stare să ne extaziem, să ne pasionăm, sau cum spunea Stendhal să „cristalizăm” imaginile și senzațiile noastre referitoare la „femeia visurilor noastre”.

NEFERICITUL — București: Problema dv. este 100% psihologică și nu medicală. Cu sau fără obiect gelozia — acest „cancer al sufletului împotriva căruia nu există leac, nu există medic, nu există ameliorare, nici măcar acalmii datorate istovirii”, cum glosează scriitorul german Jakob Wassermann — este o manifestare psihopatologică și credem că trebuie să vă adresați unui psiholog competent care să „disece” puțin lucrurile.

ROȘU ELIZA — Lugoj: 1) Medicamentele recomandate sînt foarte bune în tratamentul anginei de efort, însă acesta trebuie continuat pe o durată lungă. Împotriva tulburărilor de ritm cardiac, care vă dau aceste senzații neplăcute, puteți asocia Propranolol, de 10 mg, 3—4 cpr/zi, înainte de mese; 2) Colesterolul normal (în stînge) variază între 180—300 mg la sută, în funcție de metoda de dozare folosită. El nu are însă o valoare absolută, trebuind să fie corelat cu celelalte elemente „grase”. La dv. se apropie de limita superioară, așa că, în afara restrîngerii consumului de grăsimi animale, sînt indicate cure periodice de Clofibrat, 6—8 capsule/zi.

I. IALOMIȚEANU — București: Pentru eliminarea radicală, procedeul cel mai indicat este cauterizarea prin electrocoagulare sau aplicarea de azot lichid, operație ce trebuie făcută în cadrul unui cabinet de dermatovenerologie.

ELEVI!

Plătind numai 1 — 2 lei pe lună,

ADAS *vă asigură*

pentru urmările accidentelor...

Iată câteva caracteristici ale asigurării de accidente a elevilor:

— sînt asigurați elevii cursurilor de zi, indiferent de vîrsta lor, starea sănătății sau gradul de invaliditate;

— sumele asigurate sînt între 5 000 și 10 000 de lei sau dublul ori triplul acestor sume (la alegere);

— ADAS plătește suma asigurată pentru urmările accidentelor întîmplătoare în perioada valabilității contractului de asigurare, în orice loc și cu orice ocazie, inclusiv în timpul vacanțelor;

— durata asigurării este de 6 luni sau 1 an;

— dacă elevii au împlinit vîrsta de 16 ani, sau, cei care realizează venituri proprii, 14 ani — declarația de asigurare se semnează de ei înșiși. Pentru ceilalți elevi, declarația se semnează de părinți sau de tutori.

**PENTRU ÎNCHIEIEREA ASIGURĂRII VĂ PUTEȚI ADRESA
RESPONSABILILOR CU ASIGURĂRILE DIN ȘCOLI, AGEN-
ȚILOR ȘI INSPECTORILOR DE ASIGURARE SAU — DIRECT —
ORICĂREI UNITĂȚI ADAS.**

Așteptații!

Eram foarte grăbit. Am pus deci mâna pe receptor și am format numărul binecunoscut. Suna ocupat. Am mai format o dată. Și încă o dată... În cele din urmă o voce feminină foarte oficială mi-a cerut imperativ:

— Așteptați!...

Dar eu mă grăbeam. Totuși mi se ceruse să aștept. Așa că am început să aștept. Interlocutoarea mea de la celălalt capăt al firului pusese jos receptorul cu un zgomot ușor. Probabil că receptorul era foarte aproape de aceea care-mi ceruse să aștept, pentru că acum puteam auzi clar același glas, numai că de astă dată nu era deloc oficial, ci cald și puțin cântat:

— Și cum îți spuneam... Ea ședea la masă, chiar sub abajur. Afară era o furtună cumplită. Fulgera și tuna îngrozitor, dar ea stătea cu fereastra deschisă și respira cu nesaț aer curat. Deodată, pe fereastră a intrat un fulger de formă sferică. Îți imaginezi?! A înlemnit. Fulgerul a pluit prin cameră, abajurul a luat foc și... dintr-o lovitură a trăznit-o... nu, nu pe ea, pe pisică. Bietul animal ședea alături, în fotoliu, și torcea. Îți imaginezi?... Eu mă tem teribil de furtună și când fulgeră nu deschid niciodată fereastra...

În clipa aceea a intervenit o altă voce feminină, care se auzea însă mai slab — probabil că posesoarea ei era mai departe de receptor.

— Eu știu de ce n-a lovit-o fulgerul pe dînsa ci pe pisică, se auzea vocea. Pentru că pisicile sînt încărcate cu electricitate. Fulgerul avea probabil sarcină pozitivă, iar

pisica negativă. Sau viceversa. Deci plus cu minus, se știe, se atrag...

Apoi a fost abordată problema bigudiurilor. Cum eram foarte grăbit, am început să suflu în receptor, să ciocănesc ușor cu degetul în el, sperînd să atrag astfel aten-

Fotografiile se amuză

Cine știe, cîștigă!

ția asupra-mi, dar n-am putut afla decît că cele mai bune bigudiuri sînt termobigudiurile, care, din păcate, se găsesc însă foarte greu. Și totuși o cunoștință făcuse rost de astfel de bigudiuri care aranjează părul în onduleuri mari...

În cele din urmă am auzit un foșnet ușor, semn că la celălalt capăt al firului receptorul fusese ridicat de pe masă. Și, imediat, aceeași voce, dar acum foarte gravă, oficială, a rostit:

— Aici stația de taxi. Vă ascult...

Vladimir Lifșiț

Mîini de aur

Fedot Berezov are mîini de aur.

Cînd intri însă pentru prima oară în casa lui ai impresia că e goală. Și numai după ce gazda începe să-ți arate colecția-i lucrată cu multă migală îți dai seama ce comoră neprețuită se ascunde sub acel acoperiș.

Berezov este un as al miniaturilor. Pe un perete poate fi văzut, de pildă, celebrul tablou „Ivan cel Groaznic și fiul său Ivan” de Repin, executat pe o frîntură dintr-un fir de păr de cal. Pe masă odihnește un serviciu de ceai, pentru 20 de persoane, lucrat din 20 de grăunțe de mac pictate cu peisaje.

Mobila din salon: servanta, măsuța, fotoliile și o canapea, este toată executată din coji de nucșoară de cedru. Ceasul cu

cuc — dintr-un bob de orez. Polițele bibliotecii sînt tixite cu literatură clasică. Și toată-biblioteca încape într-o bucată de fagure de miere cît palma. Pe fereastră se află, separat, „Cei trei mușchetari” de Alexandre Dumas, romanul preferat al lui Fedot. Și ultima capodoperă a lui Berezov: doi fotbaliști minusculi. Unul în maiou albastru, celălalt în maiou roșu. Amîndoi în chiloți negri, cusuți de soția lui Berezov, și dînsa as în materie.

Toate obiectele sînt atît de miniaturale, executate atît de fin, încît nu pot fi văzute cu ochiul liber, ci numai cu microscopul. Dar și microscopul, care mărește de 10 000 de ori, este tot opera lui Berezov. Toată aparatura este montată într-un bob de grîu de toamnă.

Din cînd în cînd, în casă răzbate un clinchet foarte melodios. Berezov potcovește toți puricii cu potcoave de argint...

S. Altov

În treacăt

La bibliotecă:

— În cartea asta am găsit o bancnotă. Nu mai aveți și alte lucrări de același autor?

-
- De ce fugi, băiete?
- Ca să împiedic o bătaie.
- Dar cine se bate?
- Un prieten de-al meu și cu mine.

— E adevărat că femeile trăiesc mai mult decît bărbații?

— Văduvele, în orice caz...

•

— Domnule doctor, ajutați-mă, vă rog!

— Dar ce vi s-a întîmplat?

— Nu mie, ci soției. Și-a vîrit în cap ideea fixă că sînt un idiot și n-o mai pot convinge deloc de contrariul.

•

— M-am hrănit cu iluzii și am slăbit foarte mult.

•

Mama, adresîndu-se băiețelului de 6 ani:

— Iar ai căzut în baltă cu pantalonii noi?

— Mămico, am căzut așa de repede că n-am apucat să mi-i scot.

•

Medicul spune unei paciente.

— N-are rost să mai veniți la mine; în cazul dv. medicina e neputincioasă. Sînteți perfect sănătoasă.

(Din „Krokodil”)